

Талқылау *«Балалар неге ұрлайды»*

Почему дети воруют?

- Личностные позиции («мне никогда не купят такую..», «Я не могу попросить поиграть...»).
- Чувство одиночества, обиды, отсутствие силы «Я».
- Отсутствие возможности предвидеть последствия собственных действий.
- Слабый самоконтроль, неумение откладывать свои желания «на потом».

Петропавл

Бала ұрлығы – көңілге қонымды мәселе емес; бұл ата-аналарды алаңдатады жə қорқытады, жəне бұл таңқаларлық емес - бəрі де өз балаларының табысты өмір армандайды.

Ата-аналардың алаңдаушылығын түсінуге болады - ақыр соңында, кейбіреулер баласының болашағын тек қылмыс ретінде елестетіп, оның толық азғындығы туралы ойлай бастайды. Мұндай мінез-құлыққа тап болған басқалары баласында «үлкендері» бар жəне соның салдарынан клептомания дамиды деп күдіктеніп, үрейле бастайды.

Балалық ұрлық, тіпті баланың жиі серігі болса да, клептоманияның ортақтың шамалы. Клептомания (грек тілінен аударғанда «klepto» – ұрлау, «мания» – ессіздік) бұл «заттарды ұрлауға кенеттен пайда болатын құштарлық» обсессивті түрде көрінеді психикалық бұзылыс – өте сирек кездесетін құбылыс. Бұл ауру бүкіл әлем адамдардың шамамен 0,05% әсер етеді, бірақ ол балаларда ешқашан байқалмайды. Бірақ басқа аспектілерде (ауру психикалық көріністерді қоспағанда) бұл өте жағымсыз мәселені шешуге болады, жəне бұл үшін ата-аналарға бірінші кезекте баланың ұрлық жасау себептерін табуға тырысу керек, ал екіншісі - баламен шынайы жəне сенім қарым-қатынас орнатуға тырысу.

Мектепке дейінгі жаста ұрлықтың өзіне тән ерекшеліктері бар жəне оған үңілсеңіз, бұл сөздің тура мағынасында ұрлық емес. Мектеп жасына дейінгі баланы ұрлық итермелейтін мотивтердің ішінде қылмыстық тегі жоқ келесі топтарды бөліп көрсету болады:

1. Бала көтере алмайтын нәрсені (әдетте ойыншықтың қандай да бір түрі) иемдену деген қатты ұмтылыс. Бала өзі көптен армандаған құрбысының жаңа ойыншығын көреді де, сол сәтті пайдаланып, оны жасырады немесе үйіне апарды. Бұл мінез құлықтың себебі мектеп жасына дейінгі баланың сана-сезімінің ерекшеліктерін жатыр: ол үшін «менікі», «сенің», «бөтеннің» жəне т.б. ұғымдары дерексіз, сондықтан қол жетімсіз.

Қарапайым мысал: екі-үш жасар бала әлі мүліктің не екенін түсіне алмайды сондықтан әлемдегі барлық нәрсе оған «тиелі» екеніне сенімді жəне осыны нәтижесінде серуендеуге немесе қонаққа барғанда бала өзіне ұнайтын кез келген ойыншықты алғысы келеді.

Сіз оны ұры деп айта алмайсыз, бірақ сіз оған бұл басқа біреудің ойыншығы екенін айтуыңыз керек, сондықтан сіз оны ала алмайсыз, өйткені баланың өзі (үлкендерді көмегінсіз) басқа адамдардың заттарын алу дұрыс емес екенін түсінбейді.

Ата-аналар оған бұл туралы бірнеше рет айту керек; оқиғаны нақты жағдайды талдаумен сүйемелдеу жəне оны балаға түсінікті ету үшін оның назарын бірде-бір жоғалтқан адамның басынан өткен оқиғаларға аударған дұрыс.

2. Жақын адамға (көбінесе ата-анаға) сыйлық беру ниеті. Бұл себеп ұрлыққа теріс ба беруді түсінбеумен де байланысты. Бала анасын қандай да бір жолмен қуанту тырысады - оның дұрыс емес әрекеті оның ойына да келмейді.

3. Бір нәрсенің иесі ретінде құрбыларының назарын өзіне аударуға ұмтылу.

4. Біреуді жазалау немесе одан кек алу ниеті.

Балаларды ұрлау мотивтерінің үшінші және төртінші топтары үлкен мектеп жасы дейінгі балаларға да, мектеп жасындағы кіші балаларға да тән.

Олар теріс коннотацияға ие болғанымен, оларды әлеуметтік мотивтерге жатқызу болады. 6-7 жаста бала құрбылар тобындағы өзінің орны туралы алаңдайды және бұл үшін барлық қолжетімді әдістерді таңдай отырып, саналы және мақсатты түр қалаған нәрсеге қол жеткізе алады.

Көбінесе баланың ұрлау мақсатының ол үшін маңыздылығы сонша, бұл жазад қорқудың көлеңкесін түсіреді.

Мысалы, құрбыларының назарын аудару үшін ұрлық жасау: бала өз құрдастарым жақсы қарым-қатынаста болмайды - балабақшада, мектепте, аулада, ал бала мұн қалай жасау керектігін білмей, ақша алып, әртүрлі тәттілер сатып алады және осын бәрін достарына сыйлайды, бұл оның көп күткен және күткен назарын жә мойындауын алады.

Бұл жағдайда ересектер мен бала ұрлыққа жол бермеу және «меншік» ұғымы турал әңгімелесу керек, бірақ мұның өзі жеткіліксіз болады.

Себеппен жұмыс істеу керек - және бұл жерде себеп коммуникация дағдыларын жоқтығы, мүмкін өзін-өзі бағалаудың төмендігі (яғни, баланың жеке басын құрбылар өз бетінше бағаламайтыны белгілі болды, бірақ егер ол бірдеңе болса ғана - бұл бала түсіндіруді қажет етеді).

Сондай-ақ «достық» тақырыбын талқылау, балалармен қалай дұрыс танысу, олар қалай қызықтыру және т.б. туралы сөйлесу керек - мұның бәрін балаға түсіндірі қажет болған жағдайда онымен сәйкес жағдайларды ойнау керек.

Ұрлықтың төртінші себебі: біреуден кек алу ниеті, ол зиян жағынан да («М Сашаның көлігін аламын, себебі ол мені ұрып-соқтырады», - деп бала түсіндіре; және жақындарына қиындық тудыруға ұмтылу («Анам маған шоколадты батонч сатып алған жоқ, сондықтан мен оны ерін далабымен қабырғаға тартамын, келе жолы сатып алмасын!»))

Яғни, екі жағдайда да бала не істеп жатқанын және не үшін істеп жатқанын жақ түсінеді. Бұл түрдегі ұрлықпен күрес алдыңғы жағдайдағыдай түсіндіру, сендір конфликттік жағдайларды ойнау арқылы жүргізіледі.

БАЛА ҰРЛЫҚ БОЛСА НЕ ІСТЕУ КЕРЕК

- 1-ереже: Баланың іс-әрекетіне теріс баға беру (тұлға емес, іс-әрекет!! ұрлыққа нақты тыйым салу).
- 2-ереже: Сүйікті нәрсесін жоғалтқан адамның тәжірибесі мен сезі тұрғысынан мұндай әрекеттің салдары туралы сөйлесіңіз.
- 3-ереже: Балаға белгі қоюдан, оны «ұры» деп атаудан, т.б. аулақ болыңыз. С оны таңбалай алмайсыз, оның бейнесін қара түске бояй алмайсыз: әйтпес жаман іс шынымен тұлғаның мәніне айналуы мүмкін: Анам айтады - бұл м шынымен де сондаймын дегенді білдіреді!
- 4-ереже: баланың көзінше бөтен адамдармен мәселені талқыламаң Тәрбиенің алтын ережесі: оңашада ұрысу, жұрттың алдында мақтау. Ұрлық - б лас зығыр, оны көпшілікке шығаруға болмайды.
- 5-ереже: Баладан: «Қалай едің?» деп сұрауды біліңіз. т.б. пайдасыз және тіг зиянды (бұл ереже мектеп жасына дейінгі балалардың ата-аналары үшін ө маңызды).

- 6-ереже: Басқа балалармен және бала кезіңізде өзіңізбен салыстырудан аул болыңыз: «Мен ешқашан ...».
- 7-ереже: болған оқиғаны талқылағанда, қатты жағымсыз сезімдер баланың ұ және жаман деп санайтын барлық әрекеттерін жасыруына ықпал ететінін ес сақтаңыз.
- 8-ереже: болған оқиғаға оралмаңыз (жағдай реттеліп болғаннан кейін), өйткені бұл әрекетті орындау арқылы сіз баланың санасында тек осы әрекет күшейтесіз.
- 9-ереже: Мүмкін болса, ұрлық тудыратын жағдайларды жойыңыз.
- 10-ереже: Ұрлық отбасылық мәселелерге немесе білім беру жүйесіндегі қателіктер реакция болуы мүмкін екенін есте сақтаңыз.

Балаларды ұрлыққа итермелейтін тәрбиедегі негізгі қателіктерге мыналар жатады:

- тәрбиедегі жүйеліліктің болмауы: бір жағдайда бала жазаланады, ал екінші жағдайда теріс қылықтарға «көз жұмады»: жазалаймын деп қорқытты, бір бермеді;
- үлкендердің талаптарының сәйкес келмеуі (әкем рұқсат береді, ал анам тыйым салады);
- «қос стандарт» - ата-ананың әрекеті олардың іс-әрекетіне қайшы келеді (мысалы, ата-ана баласына «бөтеннің затын ала алмайсың» деп сіңіреді, бір олар жұмыстан «жатқанды» өздері әкеледі. Ата-анасының беделіне және қателігіне шын жүректен сенген бала, олардан үлгі алады, егер ол ұзақ уақыт бойы оған ұнамайтын әрекетті түсінбейді. әке.);
- рұқсат беру жағдайы, баланы «отбасы кумирі» стилінде тәрбиелеу: бала «Менің жақсымын» деген оймен өседі, ол басқа адамдардың пікірімен санасуды үйренбейді, ол тек өз қалауы мен мүдделерін басшылыққа алады. Мұнда балалар өздерін құрдастар тобында тапқан кезде, өздерін отбасындағыдай ұстай береді, бірақ балаларынан өте тез «кері байланыс» алады - ешкім олармен сөйлескісі келмейді. Олар нәліктен қалағандарын ала алмайтындарын шын жүректен түсінбейді. Ал ата-аналар өздерінің «ғажайып баласына» зиянды әсер еткені үшін басқа балаларды кінәлай бастайды;
- баланың мінез-құлқы мен іс-әрекетін толық бақылау.
- Кейбір балалар белсенді «қорғаныс» позициясын ұстанады, үнемі қыңырлап танытып, кез келген себепке байланысты дауласады. Басқалары ересектерді айыптайтын әрекеттерді жасауды жалғастыра отырып, «жер астына түседі» бірақ кейде оларға ешкім назар аудармайды.
- Ата-аналардың балаларын ұрлауға қатысты мінез-құлқының жалпы стратегиясы баланың мінез-құлқының себептеріне байланысты болуы керек, оны нақты бірінші кезектегі маңызды мәселе болып табылады. Ұрлық сияқты қорқынышты сигналдың пайда болуы балаға сүйіспеншілік пен назардың жоқтығын көрсететінін есте ұстаған жөн.

Егер жұмыс аяқталғаннан кейін бала «жатқанның» бәрін алып, себепсіз және үнемі ұрлауды жалғастыра берсе. Көбінесе ол затты қашан және кімнен алғанын есіне түсірмейді; тіпті өзіне мүлде қажет емес нәрсені де нәліктен алатынын (ұрлаған зат)

бірден лақтырып тастау немесе жоғалтып алу) неліктен бір сөзбен түсіндіре алмайды ұрлайды, өйткені ұрлықтан басқа амалы жоқ, нейропсихиатрдың кеңесіне жүгі қажет.

Мұндай жағдайда (өте сирек болса да) біз аурумен айналысамыз, содан кейін тек біл беру шаралары жеткіліксіз болады, сәйкес емдеу және нейропсихиатрдың кеңс қажет.